

TÜRK HUKUKU'NDA TERÖRLE MÜCADELENİN HUKUKİ BOYUTU*

*Prof. Dr. Dr. h.c. Hakan HAKERİ***

ÖZET:

Ülkemiz uzun süredir terör sorunu olan ülkelerden biridir. Bu sorun ile önceki yıllarda öncelikle özel mahkemeler kurulmak suretiyle mücadele edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla Devlet Güvenlik Mahkemelerinin kurulduğunu görmekteyiz. Devlet Güvenlik Mahkemelerinden sonra da bu alanda özel mahkemeler kurulmuştur ve halihazırda da özel mahkeme olmasa da, özel yetkili mahkemeler bir müddet ülkemizde görev yapmıştır. Bilahare sıkıyönetimi takiben olağan üstü hal uygulamaları çerçevesinde getirilen özel düzenlemelerle terör suçlarına ilişkin ayrı hükümler getirilmiştir. Bu çerçevede atılan en önemli adım Terörle Mücadele Kanunu'nun çıkarılmasıdır. 1992 yılından beri devam eden ceza hukukunun insan hakları ile uyumlulaştırılması çabalarında da daima gündemde olan husus terör alanında hangi istisnaların tanınacağı olmuştur. Terörle Mücadele Kanunu'nda yapılan değişikliklerle bu istisnalar önce o ana kadar hukukumuzdaki en asgari düzeye indirilmiş ve sonradan da kaldırılmıştır. Bu çerçevede yeni bir gelişme olarak Terörizmin Finansmanına ilişkin bir kanunun çıkarıldığına dikkat çekmek isterim. Bugün yabancı ülke hukuklarıyla ülkemiz terörle mücadele hukuku karşılaştırıldığında, ülkemiz hukukunun, terörle bizzat mücadelenin devam etmesine rağmen, bir çok AB üyesi ülkeden dahi liberal olduğu tespitini yapmak mümkündür.

* Bu çalışma, Türkiye Adalet Akademisi tarafından 30-31 Ekim 2013 tarihlerinde İstanbul'da düzenlenen Terörizmle Mücadelede Özgürlük ve Güvenlik Dengesi Uluslararası Sempozyumu'nda sunulmuş olup, Terörle Mücadele Kanunu'nda yapılan son değişikliklere göre güncellenmiştir.

** İstanbul Medeniyet Üniversitesi Hukuk Fakültesi.

GİRİŞ

Terör suçları, hazırlanışı, işlenişi ve etkisi bakımından özel suçlardır. Teröristler de aldıkları yoğun eğitim nedeniyle adi suçlulardan farklıdır. Dolayısıyla, bu suçlarla mücadele için, suç öncesinde, soruşturma, kovuşturma ve infaz aşamasında özel kurallara ihtiyaç duyulabilmektedir. Bu nedenle de, özellikle ceza muhakemesi hukuku alanında düzenlemeler yapılması gerekebilmektedir¹.

Soğuk savaş sırasında, devletin güvenliği ön plandaydı ve bunun için bireysel hak ve özgürlükler kolayca feda edilebiliyordu. Ancak soğuk savaşın sona ermesiyle birlikte insan odaklı, sivil toplum ve medya denetimine açık, demokratik kurumları önemseyen bir güvenlik anlayışı ön plana çıkmıştır². Bu anlayışta, güvenlik sektörü de sivil katılım ve denetime açık, şeffaf ve hesap verebilir, hukukun ve sivil otoritenin üstünlüğünü tartışmasız kabul eden bir biçime bürünmüştür³.

KURUMSAL YAPI

Anayasamızın devletin temel amaç ve görevleri başlıklı 5. maddesine göre, ülkenin dış ve iç güvenliğinin sağlanması devletin en temel fonksiyonlarından. Anayasa'nın 117. maddesine göre, milli güvenliğin sağlanması ve silahlı kuvvetlerin yurt savunmasına hazırlanması Bakanlar Kurulu'nun sorumluluğundadır.

Son elli yıldır Türkiye'nin iç güvenlik sisteminde köklü değişiklik içeren herhangi bir yasal düzenleme yapılmamıştır. İç güvenlik sistemi 1950 öncesinde çıkarılan kanunlarla düzenlenmektedir⁴. Örneğin, 3152 sayılı İçişleri Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun'a göre, yurdun iç güvenliği ve asayişin sağlanması, kamu düzeni ve genel ahlakın korunması bu kanunla düzenlenmektedir (md. 1). 3201 sayılı Emniyet Teşkilatı Kanunu da ülkenin emniyet ve asayiş işlerinden içişleri bakanının sorumlu olduğunu, bakanın bunu Emniyet Genel Müdürlüğü ile Jandarma Genel Komutanlığı ile sağlayacağı ve gerektiğinde de ordu kuvvetlerinden yararlanılabileceğini düzenlemektedir.

Terörle mücadele konusunda ülkemizde tek ve yetkili sorumlu olacak, başarı ve başarısızlığın hesabını kamuoyu ve siyasi iradeye verecek, planlamadan örgütlemeye, istihbarattan operasyona kadar geniş yetkilerle donatılmış bir kurum bulunmamaktadır⁵. Terörle mücadele alanında çok sayıda aktörün yetkili olduğu görülmektedir.

¹ Yıldırım, 57.

² Çapar, 18.

³ Çapar, 19, 20.

⁴ Çapar, 98.

⁵ Çapar, 139.

Uygulamada bu aktörler arasında koordinasyon probleminin çıktığı da devamlı ifade edilmektedir. Terörle mücadele karmaşık bir örgütsel yapıyla yürütülmektedir. Bir iç güvenlik sorunu olarak terörle mücadele yukarıdaki yasal düzenlemeler karşısında İçişleri Bakanlığı'nın görevi olmak gerekir. Ancak 1990'lı yıllardan beri Türk Silahlı Kuvvetleri'nin de verilen yasal yetkiye bağlı olarak iç güvenlik alanında mücadele verdiği görülmektedir. Bu birliklerin İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan birimlerden farklı bir komuta zincirine sahip olması, terörle mücadeledeki karmaşayı artırmakta ve koordinasyonu zorlaştırmaktadır. Yine bu alandaki başka aktör olan Milli İstihbarat Teşkilatı da Başbakanlığa bağlı olarak görev yapmaktadır. Bu durum, yetki ve sorumluluk karmaşasına yol açmaktadır⁶.

İçişleri Bakanlığı'na bağlı olan Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde Terörle Mücadele Dairesi Başkanlığı görev yapmaktadır. Bu dairenin tarihi, 1924 yılında kurulan ve devletin güvenliğine yönelen her türlü tehdit ile yıkıcı faaliyetlerle mücadele için görevlendirilmiş olan 1. Şube'ye kadar uzanmaktadır. Bu şube 1937 yılında Güvenlik Dairesi Başkanlığı bünyesinde yıkıcı faaliyetler şubesine dönüştürülmüş; silahlı terörün artması, özellikle PKK tehdidinin hayati bir önem kazanması nedeniyle, bu şube 1986 yılında Terörle Mücadele Hareket Dairesi Başkanlığı'na dönüştürülmüş, 2008'de de dairenin ismi Terörle Mücadele Daire Başkanlığı olmuştur.

Emniyet Genel Müdürlüğü bünyesinde ayrıca Özel Harekat Dairesi Başkanlığı da operasyonel bir birim olarak terörle mücadele etmektedir.

Bütün bunların dışında yine EGM bünyesinde İstihbarat Dairesi Başkanlığı'nın da terörle mücadelede görev aldığı görülmektedir. Yine köy korucularını da terörle mücadele eden organizasyonlar arasında saymak gerekir.

Belirtilen bu koordinasyon eksikliğini gidermek amacıyla 2010 yılında Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı kurulmuştur. Doğrudan Başbakanlığa bağlı olan bu müsteşarlık terörle mücadeleye ilişkin politika ve strateji geliştirmek ve koordinasyonu sağlamak amacıyla kurulmuştur. Ancak bu müsteşarlığın da çok başlılığı sona erdirmesinin mümkün olmadığı, aksine yeni bir koordinasyon sorunu oluşturabileceği belirtilmektedir. Terörle mücadele alanında şu an Milli Güvenlik Kurulu'nun etkin olduğu, KDGM'nin bunlardan bağımsız bir çalışma yapamayacağı da ifade edilmektedir⁷.

TERÖRLE MÜCADELE HUKUKU

Tarihsel Gelişim

Bilindiği üzere terör örgütleri kendilerini hiç bir kurala tabi görmedikleri gibi, hiç bir sınır da tanımamaktadır. Buna karşılık, devlet organlarının bu mü-

⁶ Çapar, 144.

⁷ Çapar, 177.

cadelede hukuk sınırları içinde kalma gibi bir zorunluluğu bulunmaktadır. Bu hukukun da evrensel insan hakları normlarına uygun olması gerekmektedir.

Terörle mücadelenin zorlukları nedeniyle, güvenlik kuvvetlerine dünyanın hemen her yerinde, diğer suç unsurlarıyla mücadeleye nazaran daha farklı yetkiler tanıyan düzenlemeler yapılmaktadır. Hatta bu düzenlemelerin ne kadar aşırıya gittiğini Avrupa ülkeleriyle, ABD’de görmekteyiz. O kadar ki, ABD terörle mücadele bahanesiyle Guantanamo’da hiç bir uygar hukuk devletinin yapmacağı bir uygulamayı hala yapmaktadır.

Bu ülkeler, demokratik ilkelere ters düşen ve yürütmenin gücünü artıran önlemler almış, özel mahkemeler ve yargılama sistemleri oluşturmuş, yargı sisteminde ve ceza hukukunda esaslı değişikliklere gitmiştir⁸.

Ülkemizin terörle mücadele tarihine baktığımızda, 1970’li yıllarda ilkin Devlet Güvenlik Mahkemeleri kurulmak suretiyle bu mücadelenin hukuk alanına taşındığını, bu konuda Anayasa Mahkemesi’nin vermiş olduğu kararlarla gel gitlerin yaşandığını görmekteyiz. Mahkeme yapısı dışında, 1980’li yılların başlarına kadar da terörle mücadele sıkıyönetim kanunlarıyla yapılmaya çalışılmış, 12 Eylül darbesini müteakiben sivil yönetime geçilmesinden sonra da uzunca bir süre Olağanüstü Hal mevzuatıyla terörle mücadele edilmiştir.

Bu arada 1982 Anayasası ile Devlet Güvenlik Mahkemeleri anayasal bir güvenceye kavuşturulmuş ve uzunca bir süre görev yapmış olup, hatta kaldırılmalarına rağmen başka mahkemeler adı altında hala da bir müddet görev yaptıkları da söylenebilir.

Ülkemizde terörle mücadeleye özgü ilk yasal düzenleme 1991 yılında yapılmıştır. Bu yıl ülkemizde ilk defa Terörle Mücadele Kanunu çıkarılmıştır. Bu kanun hala yürürlüktedir. Bu kanunun getirdiği özel düzenlemeler, hemen 1992 yılında Türkiye’de gerçekleştirilen insan hakları alanındaki düzenlemeler karşısında çok tartışma konusu olmuş, fakat bu liberal düzenlemeler ancak terörle ilgili istisnalar getirilmek suretiyle parlamentodan geçirilebilmiştir.

Bu tarihsel gelişim içinde 1991 yılından bugüne kadar arada geri adımlar olmakla beraber⁹, genel olarak yapılacak tespit, her yeni düzenlemenin insan haklarına daha saygılı düzenlemeler olmasıdır. Büyük bir geri adım atıldığından bahsetmek mümkün değildir. Özellikle Avrupa Birliği adaylık süreciyle de beraber, pratikteki terör olgusuna rağmen, ülkemiz bir çok Avrupa ülkesiyle, ABD’den daha liberal terör düzenlemeleri çıkarmıştır.

⁸ Yıldırım, 25.

⁹ Bu tartışmalara örnek olarak bkz., Şanlı, 11 vd.

Anayasa

Anayasamızın 120. maddesi olağanüstü hal ilanını düzenlemektedir. Buna göre demokrasi düzenini veya temel hak ve hürriyetleri ortadan kaldırmaya yönelik yaygın şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin çıkması veya şiddet olayları sebebiyle olağanüstü hal ilan edilebilecektir.

122. maddede ise sıkıyönetim ilanı düzenlenmiştir.

Terörle Mücadele Kanunu

3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu ülkemizin ilk ve hala yürürlükte olan terörle mücadele kanunudur. Kanun 1991 yılında yürürlüğe girmiştir. Bu tarihte, 1983 yılında askeri darbe sonrası ülkemizin demokratikleşme süreci devam etmekteydi. Ancak artan terör olaylarıyla beraber özel kurallara da ihtiyaç duyulmaktaydı. Bu çelişkiyi, kanunun da ortaya koyduğunu düşünüyorum. Bir yandan terörle mücadeleye ilişkin özel hükümler getirilirken, öte yandan da komünizm, faşizm ve şeriat propagandasını cezalandıran ve ülkemizde yıllardır tartışılan hükümler bu kanunla kaldırılmıştır. Diğer yandan da yine uzun yıllar tartışılacak olan ve yürürlükten kaldırılan bölücü propagandayı cezalandıran 8. madde ihdas edilmiştir¹⁰.

Kanun suçlarla ilgili düzenlemeler içermekte olup, suçu önleyici kolluk tedbirleri ile ilgili bir hükme yer verilmemiştir¹¹. Terörle Mücadele Kanunu Tasarısı'na ilişkin TBMM İçişleri Komisyonu raporunda da, bunun kanunun bir eksikliği olmadığı, önleyici kollukla ilgili düzenlemelerin başka kanunların konusu olduğuna işaret edilmiştir.

Kanunda günümüze kadar yirmidokuz değişiklik yapılmıştır. Bu değişiklikler genelde kanunun liberalleştirilmesi yönünde olmuştur.

Terör Tanımı

Kanun birinci maddesinde terörün tanımını yapmış bulunmaktadır. Öğretide de değişik tanımlar yapılmaktadır¹². Bu tanımlara girmeksizin, doğrudan kanunun tanımı üzerinde durmakta yarar görüyorum:

“Terör; cebir ve şiddet kullanarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemlerinden biriyle, Anayasada belirtilen Cumhuriyetin niteliklerini, siyasî, hukukî, sosyal, laik, ekonomik düzeni değiştirmek, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmak, Türk Devletinin ve Cumhuriyetin varlığını tehlikeye düşürmek, Devlet otoritesini zaafa uğratmak veya yıkmak veya ele ge-

¹⁰ 8. madde 1995 ve 2002 yıllarında değiştirilerek yumuşatılmış ve nihayet 2013 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.

¹¹ Bkz., Özgenç, 17.

¹² Tanım konusunda bkz, Zafer, 1 vd.; Tanım ile ilişkin tarihsel gelişim için bkz., Saul, 21 vd.

çirmek, temel hak ve hürriyetleri yok etmek, Devletin iç ve dış güvenliğini, kamu düzenini veya genel sağlığı bozmak amacıyla bir örgüte mensup kişi veya kişiler tarafından girişilecek her türlü suç teşkil eden eylemlerdir” (TMK 1).

Kanunun ilk halinde terör tanımının çok geniş tutulması eleştirilmiştir. Bu nedenle, madde değişikliğe uğramıştır.

Bu tanıma uygun terör suçundan bahsedebilmek için bir örgüt bünyesinde, aynı siyasi amaca yönelik, birbiriyle bağlantılı bir kaç suçun işlenmesi gerekmektedir. Ayrıca cebir ve şiddet kullanılması da önemli bir şart olarak öngörülmüştür¹³.

Bu tanımdan anlaşıldığı üzere terör, Türk Devletine ve Cumhuriyete yönelik eylemlerdir. Buna karşılık, başka ülkelere yönelik bu tanıma uyan eylemler terör kapsamında kabul edilmemektedir.

Terör Suçlusu

Terörle Mücadele Kanunu'nun birinci maddesinde belirlenen amaçlara ulaşmak için meydana getirilmiş örgütlerin mensubu olup da, bu amaçlar doğrultusunda diğerleri ile beraber veya tek başına suç işleyen veya amaçlanan suçu işlemese dahi örgütlerin mensubu olan kişi terör suçlusudur.

Terör örgütüne mensup olmasa dahi örgüt adına suç işleyenler de terör suçlusu sayılır (TMK 2).

Bu suçlara terör eylemi niteliği kazandıran ana unsur, bunların bir örgüt faaliyeti çerçevesinde sistemli olarak işlenmesidir¹⁴.

Terör örgütüne mensup olmayan ve örgüt adına suç işleyen kişi uygulamada sadece örgüt üyesi olmaktan cezalandırılmaktadır¹⁵. Ancak iştirak ettiği örgüt suçları varsa, bunlara iştiraktan dolayı da cezalandırılacaktır.

Örgütün içinde bulunmuş olmakla beraber hiç suç işlememiş kişiler bakımından ise Yargıtay, kısa süreli bulunmayı yeterli görmemekte, örgüt üyeliğinin uzun süreyi gerektirdiğini, dolayısıyla somut olayda bu sürenin örgüt üyeliği olarak anlaşılıp anlaşılamayacağına göre karar vermektedir¹⁶.

Terör Suçları

Terör suçlarının hangi suçlar olduğu konusunda belirli bir kıstas belirlemenin zorluğu nedeniyle, bu suçlar genelde sayma suretiyle belirlenmektedir¹⁷.

¹³ Yıldırım, 62, 63.

¹⁴ Özgenç, 27.

¹⁵ Yıldırım, 65.

¹⁶ Bkz., Yıldırım, 65.

¹⁷ Özgenç, 34.

Kanunumuz terör suçlarını sayma yoluna gitmiştir¹⁸. Bu saymayı da iki türlü yapmıştır:

İlkin terör suçları sayılmış, ikinci olarak da terör amacıyla işlendiğinde terör suçu sayılacak suçlar sayılmıştır. Bu sayımın önemi bu suçlar bakımından Terörle Mücadele Kanunu hükümlerinin uygulanacak olmasıdır.

Terörist eylemler, esas itibarıyla ceza kanunlarında tanımlanmış suçları oluşturmaktadır. Ancak, bu suçlar, gerek işlenişinde güdülen saik, gerek işleniş tarz ve mahiyeti itibarıyla “terör suçu” olarak nitelendirilmektedir. Ceza kanunlarında esas itibarıyla suç olarak tanımlanan bu fiillerin bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlenmesiyle, devletin ana yapısını, bu yapının dayandığı temel prensipleri değiştirmek veya yıkmak, toplumda korku ve panik yaratmak amacının güdülmüş olması durumunda, bu suç bir terör suçu niteliğini kazanmaktadır¹⁹.

Yapısı İtibarıyla Terör Suçları

Terör suçları şunlardır (md.3): *Türk Ceza Kanununun 302²⁰, 307²¹, 309²², 311²³, 312²⁴, 313²⁵, 314²⁶, 315²⁷ ve 320²⁸'nci maddeleri ile 310'uncu maddesinin birinci fıkrasında²⁹ yazılı suçlar.*

Belirtmek gerekir ki, aşağıda ele alacağım TMK 6 ve 7’de düzenlenen suçlar da terör suçudur.

Bu sayılan suçların ne amaçla işlendiği, terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlenip işlenmediği önemsizdir. Bu suçlar mutlak olarak terör suçudur. Buna karşılık aşağıda sayılan suçların terör suçu sayılabilmesi için terör amacıyla ve bir terör örgütü faaliyeti çerçevesinde işlenmesi gerekir.

¹⁸ Kimi uluslararası metinlerde de genelde sayma yoluna gidildiği görülmektedir, örneğin bkz., Terörizmin Önlenmesine Dair Avrupa Sözleşmesi.

¹⁹ Terörle Mücadele Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair 29.06.2006 tarih ve 5532 sayılı Kanun’un genel gerekçesi.

²⁰ Devletin birliğini ve bütünlüğünü bozmak suçu.

²¹ Askeri tesisleri tahrip ve düşman askeri hareketleri yararına anlaşma.

²² Anayasayı ihlal.

²³ Yasama organına karşı suç.

²⁴ Hükümete karşı suç.

²⁵ Türkiye cumhuriyeti hükümetine karşı silahlı isyan.

²⁶ Silahlı örgüt.

²⁷ Silah sağlama.

²⁸ Yabancı hizmetine asker yazma, yazılma.

²⁹ Cumhurbaşkanına suikast.

Terör Amacıyla İşlendiğinde Terör Suçu Sayılan Suçlar

Terör amacı ile işlenen suçlar ise şöylece belirlenmiştir (md. 4):

Aşağıdaki suçlar 1'inci maddede belirtilen amaçlar doğrultusunda suç işlemek üzere kurulmuş bir terör örgütünün faaliyeti çerçevesinde işlendiği takdirde, terör suçu sayılır:

a) *Türk Ceza Kanununun 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 96, 106, 107, 108, 109, 112, 113, 114, 115, 116, 117, 118, 142, 148, 149, 151, 152, 170, 172, 173, 174, 185, 188, 199, 200, 202, 204, 210, 213, 214, 215, 223, 224, 243, 244, 265, 294, 300, 316, 317, 318 ve 319'uncu maddeleri ile 310'uncu maddesinin ikinci fıkrasında yer alan suçlar.*

b) *10/7/1953 tarihli ve 6136 sayılı Ateşli Silahlar ve Bıçaklar ile Diğer Aletler Hakkında Kanunda tanımlanan suçlar.*

c) *31/8/1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 110'uncu maddesinin dördüncü ve beşinci fıkralarında tanımlanan kasten orman yakma suçları.*

ç) *10/7/2003 tarihli ve 4926 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanununda tanımlanan ve hapis cezasını gerektiren suçlar.*

d) *Anayasanın 120'nci maddesi gereğince olağanüstü hal ilan edilen bölgelerde, olağanüstü halin ilanına neden olan olaylara ilişkin suçlar.*

e) *21/7/1983 tarihli ve 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun 68'inci maddesinde tanımlanan suç.*

Kanunun birinci maddesinde terör tanımlanırken, siyasi amaç, şiddet ve örgüt unsurları aranmaktadır. Buna karşılık terör amacıyla işlenen suçlar tanımlanırken sadece amaç ve örgüt yeterli görülmüştür³⁰.

Terörle Mücadele Kanunu'na Özgü Suçlar

Terörle Mücadele Kanunu'nda belirtilen terör suçları esasen zaten diğer kanunlarda suç olarak düzenlenen suçlardır. Buna karşılık kanun, diğer mevzuatta yer almayan iki suç ihdas etmiştir. Bunlardan terörün finansmanı suçu bilahare kaldırıldığından, burada, kanunun 6. maddesinde düzenlenen açıklama ve yayınlama suçu ile 7. maddesinde düzenlenen terör örgütünün propagandası üzerinde durmak istiyorum:

Açıklama ve Yayınlama Suçu

Öncelikle belirtmek gerekir ki, bu hükümler düşünciyi açıklama özgürlüğüne aykırılığı dolayısıyla devamlı eleştirilere muhatap olmuş ve bu nedenle de

³⁰ Bu düzenlemenin eleştirisi için bkz, Zafer, 125; Yıldırım, 67, 68.

kanunun bu maddesi en çok değişikliğe uğrayan maddelerinden biri olmuş ve ayrıca Anayasa Mahkemesi'nin iptal hükmüne de konu olmuştur.

Kanunun 6/1. maddesine göre, “*isim ve kimlik belirterek veya belirtmeyererek kime yönelik olduğunun anlaşılmasını sağlayacak surette kişilere karşı terör örgütleri tarafından suç işleneceğini veya terörle mücadelede görev almış kamu görevlilerinin hüviyetlerini açıklayanlar veya yayınlayanlar veya bu yolla kişileri hedef gösterenler bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*”.

Yine, “*terör örgütlerinin; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru gösteren veya öven ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik eden bildiri veya açıklamalarını basanlar veya yayınlayanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*” (md. 6/2).

“*Bu Kanunun 14'üncü maddesine aykırı olarak muhbirlerin hüviyetlerini açıklayanlar veya yayınlayanlar bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır*” (md. 6/3).

Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiillerin basın ve yayın yoluyla işlenmesi hâlinde, basın ve yayın organlarının suçun işlenişine iştirak etmemiş olan yayın sorumluları hakkında da bin günden beşbin güne kadar adli para cezasına hükümlenir (md. 6/4). Yayın sorumlularının bu sorumluluğu için dikkat ve özen yükümlülüğünü ihlal etmeleri gerekir. Taksir derecesinde bir kusuru olmayan yayın sorumlularının cezalandırılması mümkün değildir³¹. Suçun işlenişine iştirak eden yayın sorumluları ise esasen iştirak hükümlerine göre cezalandırılacaktır³².

Terör Örgütünün Propagandası Suçu

Bu suç tipi de düşünceyi açıklama özgürlüğü karşısında sorunlu olduğu gerekçesiyle eleştirilmiş ve bu nedenle 2013 yılında aşağıdaki şekline kavuşmuştur:

Terör örgütünün; cebir, şiddet veya tehdit içeren yöntemlerini meşru göstererek veya övecek ya da bu yöntemlere başvurmayı teşvik edecek şekilde propagandasını yapan kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Bu suçun basın ve yayın yolu ile işlenmesi hâlinde, verilecek ceza yarı oranında artırılır. Ayrıca, basın ve yayın organlarının suçun işlenmesine iştirak etmemiş olan yayın sorumluları hakkında da bin günden beş bin güne kadar adli para cezasına hükümlenir. Aşağıdaki fiil ve davranışlar da bu fıkra hükümlerine göre cezalandırılır:

a) *Terör örgütünün propagandasına dönüştürülen toplantı ve gösteri yürüyüşlerinde, kimliklerin gizlenmesi amacıyla yüzün tamamen veya kısmen kapatılması.*

³¹ Bkz. Madde gerekçesi.

³² Bkz., Özgenç, 40 vd.

b) Toplantı ve gösteri yürüyüşü sırasında gerçekleşmese dahi, terör örgütünün üyesi veya destekçisi olduğunu belli edecek şekilde;

1. Örgüte ait amblem, resim veya işaretlerin asılması ya da taşınması,

2. Slogan atılması,

3. Ses cihazları ile yayın yapılması,

4. Terör örgütüne ait amblem, resim veya işaretlerin üzerinde bulunduğu üniformanın giyilmesi.

İkinci fıkrada belirtilen suçların; dernek, vakıf, siyasî parti, işçi ve meslek kuruluşlarına veya bunların yan kuruluşlarına ait bina, lokal, büro veya eklentilerinde veya öğretim kurumlarında veya öğrenci yurtlarında veya bunların eklentilerinde işlenmesi halinde bu fıkradaki cezanın iki katı hükmolunur³³.

Terör Suçlarına Özgü Sonuçlar

Yukarıda da belirttiğim gibi, kanunun terör suçu olarak saydığı suçlar bakımından Terörle Mücadele Kanunu'na belirtilen özel düzenlemeler uygulanacaktır. Bunlar, cezanın artırılması, kamu görevinin sağladığı nüfuzun kötüye kullanılması halinde cezanın artırılması ve tüzel kişilere ilişkin hükmüdür:

Cezanın Artırılması

Kanunun 5. maddesine göre, başka kanunlarda düzenlenmiş olup, bu kanun kapsamında terör suçu sayılan suçlarla ilgili olarak ceza artırılabilmektedir:

“3 ve 4'üncü maddelerde yazılı suçları işleyenler hakkında ilgili kanunlara göre tayin edilecek hapis cezaları veya adli para cezaları yarı oranında artırılarak hükmolunur. Bu suretle tayin olunacak cezalarda, gerek o fiil için, gerek her nevi ceza için muayyen olan cezanın yukarı sınırı aşılabılır. Ancak, müebbet hapis cezası yerine, ağırlaştırılmış müebbet hapis cezasına hükmolunur.

Suçun, örgütün faaliyeti çerçevesinde işlenmiş olması dolayısıyla ilgili maddesinde cezasının artırılması öngörülmüşse; sadece bu madde hükmüne göre cezada artırım yapılır. Ancak, yapılacak artırım, cezanın üçte ikisinden az olamaz”.

Cezanın artırılmasına ilişkin bu hükümler 18 yaşından küçükler bakımından uygulanmayacaktır.

³³ Konuyla ilgili ayrıntılı bilgi ve suçun liberal bakış açısıyla yorumlanması için bkz., Yıldırım, Zeki, İfade ve Basın Özgürlüğü Bağlamında Terörizmin Propagandası Suçu, Ankara 2014. Suç tipi ile ilgili somut öneriler için bkz., aynı yazar, s. 260 vd

Kamu Görevinin Sağladığı Nüfuzun Kötüye Kullanılması Halinde Cezanın Artırılması

Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçların *kamu görevinin sağladığı nüfuz kötüye kullanılmak suretiyle işlenmesi halinde, verilecek ceza yarı oranında artırılacaktır* (md. 8/A).

Tüzel Kişilerin Sorumluluğu

Bilindiği üzere TCK 5 karşısında, Türk Ceza Kanunu'nun genel hükümleri bütün özel ceza kanunları bakımından da uygulanır. Bu uygulama TMK açısından da geçerlidir. Yine, tüzel kişiler ile ilgili olarak bir güvenlik tedbiri uygulaması için bunun kanunda açıkça yazılı olması gerekir. Bu nedenle, Terörle Mücadele Kanunu'nun 8/B maddesinde bu zorunluluğu karşılayan bir hüküm sevk edilmiştir:

“Bu Kanun kapsamına giren suçların bir tüzel kişinin faaliyeti çerçevesinde işlenmesi halinde, Türk Ceza Kanununun 60'ıncı maddesine göre bunlara özgü güvenlik tedbirlerine hükmolunur”.

Terör Örgütü Kavramı

Terörle Mücadele Kanunu terör örgütünü tanımlamamış, sadece terör örgütünü kurma, yönetme ve üye olmayla ilgili bir atıf normu sevk etmiştir:

Terörle Mücadele Kanunu'nun 7. maddesine göre, *“cebir ve şiddet kullanılarak; baskı, korkutma, yıldırma, sindirme veya tehdit yöntemleriyle, 1'inci maddede belirtilen amaçlara yönelik olarak suç işlemek üzere, terör örgütü kuranlar, yönetenler ile bu örgüte üye olanlar Türk Ceza Kanununun 314'üncü maddesi hükümlerine göre cezalandırılır. Örgütün faaliyetini düzenleyenler de örgütün yöneticisi olarak cezalandırılır”.* Bu suretle ancak silahlı örgütlerin terör örgütü olarak kabul edilmesi mümkündür.

Suç işlemek amacıyla örgüt kurma suçuna ilişkin Türk Ceza Kanunu hükümleri, bu suç açısından da aynen uygulanır (TCK 314/3).

Terör örgütüne üye olmamakla birlikte örgüt adına;

a) *İkinci fıkrada tanımlanan suçu,*

b) *6'ncı maddenin ikinci fıkrasında tanımlanan suçu,*

c) *6/10/1983 tarihli ve 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanununun 28'inci maddesinin birinci fıkrasında tanımlanan kanuna aykırı toplantı ve gösteri yürüyüşüne katılma suçunu,*

işleyenler hakkında, 5237 sayılı Kanunun 220'nci maddesinin altıncı fıkrasında tanımlanan suçtan³⁴ dolayı ayrıca ceza verilmez (md. 7/son).

³⁴ TCK 220/6: Örgüte üye olmamakla birlikte örgüt adına suç işleyen kişi, ayrıca örgüte üye olmak suçundan da cezalandırılır. Örgüte üye olmak suçundan dolayı verilecek ceza yarısına kadar indirilebilir. Bu fıkra hükmü sadece silahlı örgütler hakkında uygulanır.

Koruma Tedbirleri

Dünyada terörle mücadele alanında özel koruma tedbirlerinin öngörülmesinin yaygın bir uygulama olduğu bilinmektedir. Ancak Türk Terörle Mücadele Kanunu'nda sadece terör suçlarına özgü bir koruma tedbiri öngörülmemiştir. Sadece 21 Şubat 2014 tarihinde kaldırılan 10. maddenin 3. fıkrasının h bendine göre, iletişimin denetlenmesi, gizli soruşturmacı görevlendirilmesi ve teknik araçlarla izleme tedbirlerinde, örgüt suçlarıyla ilgili olarak diğer suçlar bakımından öngörülen TCK 220. maddenin iki, yedi ve sekizinci fıkralarının bu tedbirler kapsamında olmadığına ilişkin istisnalar, bu suçlar açısından geçerli değildir³⁵:

Terör suçları bakımından koruma tedbirlerinin ayrıca düzenlenmemesi, Türk Ceza Adalet Sistemi'nde 2005 yılı itibarıyla benimsenen yaklaşımla da uyumludur. Bu yaklaşım, her özel düzenleme için özel hükümler sevk etmek yerine genel ceza ve ceza muhakemesi kanunundaki düzenlemelerin uygulanmasıdır.

İnfaz Hukuku

Kanunun 17. maddesinde koşullu salıverilmeye ilişkin özel hükümler sevk edilmiştir:

“Bu Kanun kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar hakkında, koşullu salıverilme ve denetimli serbestlik tedbirinin uygulanması bakımından 13/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanunun 107'nci maddesinin dördüncü fıkrası ile 108'inci maddesi hükümleri uygulanır.

Tutuklu veya hükümlü iken firar veya ayaklanma suçundan mahkûm edilmiş bulunanlar ile disiplin cezası olarak üç defa hücre hapsi cezası almış olanlar, bu disiplin cezaları kaldırılmış olsa bile şartla salıverilmeden yararlanamazlar.

Bu Kanun kapsamına giren suçlardan mahkûm olanlar, hükümlerinin kesinleşme tarihinden sonra bu Kanunun kapsamına giren bir suçu işlemeleri halinde, şartla salıverilmeden yararlanamazlar.

Ölüm cezaları, 14/7/2004 tarihli ve 5218 sayılı Kanunun 1'inci maddesi ile değişik 3/8/2002 tarihli ve 4771 sayılı Çeşitli Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanunla müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülen terör suçluları ile ölüm cezaları ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezasına dönüştürülen veya

³⁵ Kaldırılan hüküm şöyleydi: “Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 135'inci maddesinin altıncı fıkrasının (a) bendinin (8) numaralı alt bendindeki, 139'uncu maddesinin yedinci fıkrasının (a) bendinin (2) numaralı alt bendindeki ve 140'inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinin (5) numaralı alt bendindeki istisnalar uygulanmaz”.

ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezasına mahkûm olan terör suçluları koşullu salıverilme hükümlerinden yararlanamaz. Bunlar hakkında ağırlaştırılmış müebbet ağır hapis cezası ölünceye kadar devam eder”.

Terörle Mücadele Kanunu'ndaki Diğer Özel Düzenlemeler

Kanun, yeni suç ihdası, özel yargılama kuralları dışında da özel bir takım hükümler öngörmüştür. Bunları sadece saymakla yetiniyorum:

- Muhbirlerin hüviyetlerinin açıklanmaması (md. 14)
- Müdafî tayini (md. 15)
- Ödüllendirme (md. 19)
- Koruma tedbirleri (md. 20) (Terörle mücadelede görev yapan görevlilerin korunmaları)
- Malul olanlarla aylığa müstahak dul ve yetimlere yardım (md. 21)
- Terörden zarar gören diğer kişilere yardım (md. 22).
- Kadro ve istihdama ilişkin özel hükümler (Ek md. 1)

Kanun ek 2. madde de yine genel hükümlerden ayrık bir düzenleme yapmıştır. Bu konu üzerinde daha ayrıntılı durmakta yarar görüyorum. Söz konusu düzenleme şöyledir:

“Terör örgütlerine karşı icra edilecek operasyonlarda "teslim ol" emrine itaat edilmemesi veya silah kullanmaya teşebbüs edilmesi halinde kolluk görevlileri, tehlikeyi etkisiz kılacak ölçü ve orantıda, doğrudan ve duraksamadan hedefe karşı silah kullanmaya yetkilidirler”.

Bu konuya ilişkin kanunun önceki hükmü Anayasa Mahkemesi tarafından 1999 yılında Anayasa'ya aykırı bulunarak iptal edilmişti³⁶. Kanun koyucu uzun süre bu konuya ilişkin bir düzenleme yapmadı ve 2006 yılında kanuna bu hüküm eklendi.

Bu hükmün yine Anayasa'ya aykırı olduğu kanaatindeyim. Bu maddeye ilişkin hükümet tasarısında isabetli bir biçimde “teslim ol emrine itaat edilmeyerek silah kullanmaya teşebbüs edilmesi halinde” silah kullanma yetkisi verilmekteydi ve bu düzenleme ceza hukukunun genel prensiplerine uygun idi. Ancak tasarının bu hükmüne uyulmayarak, tasarının TBMM Genel Kurulu'ndaki görüşülmesi sırasında, “teslim ol emrine itaat edilmemesi veya” denilmek suretiyle yine Anayasa'ya aykırı bir hüküm konulmuştur³⁷.

³⁶ AYM, 06.01.1999, 68/1.

³⁷ Ayrıntılı bilgi için bkz., Özgenç, 104 vd.

Terör Mahkemeleri

Terör mahkemeleri 21.02.2014 tarih ve 6526 sayılı Kanun'un 19. maddesi ile artık kaldırılmıştır³⁸. Bu alanda herhangi bir özel mahkeme bulunmamaktadır. Aşağıda bu mahkemeler kaldırılmadan önceki istisnai düzenlemelere kısaca değinilecektir.

Görev

Devlet güvenlik mahkemelerinin Anayasa'da düzenlenmek suretiyle anayasal bir güvenceye kavuşturulduğunu belirtmişim. Bu anayasal düzenleme 2004 yılına kadar yürürlükte kalmış ve bu tarihte söz konusu hüküm kaldırılmıştır. Böylece terör suçlarına yönelik özel bir mahkeme geleneği bırakılarak, bu görev genel görevli ağır ceza mahkemelerine tevdi edilmiştir. Bu alanda uzmanlaşmayı sağlamak ve bazı özel hükümlerin uygulanması bakımından, bu suçlara bakacak ağır ceza mahkemeleri ayrıca yetkilendirilmiştir. Böylece özel yetkili ağır ceza mahkemeleri terör suçlarını 2012 yılına kadar yargılamıştır. 2012 yılında bu mahkemelerin de görevine son verilerek Terörle Mücadele Kanunu kapsamında bazı ağır ceza mahkemelerine terör suçları ile ilgili yetki verilmiştir. Böylece bu mahkemeler TMK 10 kapsamında görevli ağır ceza mahkemeleri olarak anılmaya başlanmıştır.

Konuya ilişkin TMK 10 hükmü şu şekildi:

“Bu Kanun kapsamına giren suçlar dolayısıyla açılan davalar; Adalet Bakanlığının teklifi üzerine Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca yargı çevresi birden çok ili kapsayabilecek şekilde belirlenecek illerde görevlendirilecek ağır ceza mahkemelerinde görülür. Bu mahkemelerin başkan ve üyeleri adli yargı adalet komisyonunca, bu mahkemelerden başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez.

Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay'ın yargılayacağı kişilere ilişkin hükümler ile askerî mahkemelerin görevlerine ilişkin hükümler saklıdır” (TMK 10/1 ve 2).

Çocuklar, bu madde hükümleri uyarınca kurulan mahkemelerde yargılanamaz; bu mahkemelere özgü soruşturma ve kovuşturma hükümleri çocuklar bakımından uygulanmaz (TMK 10/son).

“Bu Kanun kapsamına giren suçlarla ilgili olarak;

a) Soruşturma, Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca bu suçların soruşturma ve kovuşturmasında görevlendirilen Cumhuriyet savcılarınca bizzat yapılır. Bu Cumhuriyet savcıları, Cumhuriyet başsavcılığınca başka mahkemelerde veya işlerde görevlendirilemez.

³⁸ Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte, 2/7/2012 tarihli ve 6352 sayılı Kanunun geçici 2'nci maddesi uyarınca görevlerine devam eden ağır ceza mahkemeleri ile bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Terörle Mücadele Kanununun 10'uncu maddesi uyarınca görevlendirilen ağır ceza mahkemeleri kaldırılmıştır.

b) *Türk Ceza Kanununun 302, 309, 311, 312, 313, 314, 315 ve 316'nci maddelerinde düzenlenen suçlar hakkında, görev sırasında veya görevinden dolayı işlenmiş olsa bile Cumhuriyet savcılarınca doğrudan soruşturma yapılır. 1/11/1983 tarihli ve 2937 sayılı Devlet İstihbarat Hizmetleri ve Milli İstihbarat Teşkilatı Kanununun 26'nci maddesi hükmü saklıdır*" (TMK 10/3-a ve b).

Terörle Mücadele Kanunu'nun 14. maddesinde geçiş hükümleri vazedilmiştir:

Mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250'nci maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen ağır ceza mahkemeleri ile Terörle Mücadele Kanununun 10'uncu maddesinin birinci fıkrasına göre görevlendirilen ağır ceza mahkemelerine yapılmış atıflar ağır ceza mahkemelerine; bu mahkemelerin üyelerine yapılmış atıflar Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kurulunca belirlenen Ankara Ağır Ceza Mahkemesine yapılmış sayılır. Mevzuatta Ceza Muhakemesi Kanununun mülga 250'nci maddesinin birinci fıkrası kapsamına giren suçlar ile Terörle Mücadele Kanununun 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrası kapsamına giren suçlara yapılan atıflar, Türk Ceza Kanununda yer alan;

a) *Örgüt faaliyeti çerçevesinde işlenen uyuşturucu ve uyarıcı madde imal ve ticareti suçu veya suçtan kaynaklan malvarlığı değerini aklama suçu,*

b) *Haksız ekonomik çıkar sağlamak amacıyla kurulmuş bir örgütün faaliyeti çerçevesinde cebir ve tehdit uygulanarak işlenen suçlara,*

c) *İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlara (305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332'nci maddeler hariç),*

yapılmış sayılır.

Bu Kanunla yürürlükten kaldırılan Terörle Mücadele Kanununun 10'uncu maddesi kapsamına giren suçlarla ilgili olarak bu maddenin yürürlüğe girdiği tarih itibarıyla açılmış olan davalarda, sanığın taşıdığı kamu görevlisi sıfatı dolayısıyla hakkında soruşturma yapılabilmesi için izin veya karar alınması gerektiğinden bahisle durma veya düşme kararı verilemez.

Önceki Mevzuatta Yer Alan Terör Suçlarıyla İlgili Soruşturma ve Kovuşturmaya İlişkin Diğer Suçlardan Ayrı Hükümler

Kanunun mülga 10. maddesinde bu kanun kapsamına giren suçlarla ilgili olarak istisnai hükümler öngörülmüştü. Bu hükümlerin kaldırılmasıyla beraber, terör suçları bakımından soruşturma ve kovuşturma açısından farklılık kalmamıştır³⁹.

³⁹ Söz konusu hükümler şunlardı:

"c) Yürütülen soruşturmalarda hâkim tarafından verilmesi gerekli kararları almak, bu kararlara karşı yapılan itirazları incelemek ve sadece bu işlere bakmak üzere yeteri kadar hâkim görevlendirilir.

Terörizmin Finansmanının Önlenmesi

Terörizm ile mücadelenin önemli ayaklarından birisini, terörizmin mali desteklerinin önlenmesi oluşturmaktadır. Bu nedenle, Terörle Mücadele Kanunu'ndan terörizmin finansmanı suçu bulunmaktaydı⁴⁰. Ancak uluslararası düzenlemeler nedeniyle bu hüküm kaldırılarak, özel bir kanun ihdas edildi. Bu düzenlemenin en önemli sonucu, TMK 5. maddede öngörülen ceza artırımının artık başka bir kanunda düzenlenen bu suç bakımından geçerli olmayacağıdır.

Terörizmin finansmanının önlenmesi konusundaki uluslararası metinler iki yönden düzenleme yapılmasını öngörmektedir⁴¹. İlk, terörizmin finansmanının suç olarak düzenlenmesi ve ikinci olarak da bu suça ilişkin etkin soruşturma ve kovuşturmaya ilişkin mekanizmaların öngörülmesidir⁴².

Terörle Mücadele Kanunu'nun 8. maddesi yerine konulan getirilen hükümler 6415 sayılı Terörizmin Finansmanının Önlenmesi Hakkında Kanun ile ihdas edilmiştir. Kanun 16.02.2013 tarihli Resmi Gazete'de yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.

ç) Ceza Muhakemesi Kanununun 91'inci maddesinin birinci fıkrasındaki yirmidört saat olan gözaltı süresi kırksekiz saat olarak uygulanır.

d) Soruşturmanın amacı tehlikeye düşebilecek ise yakalanan veya gözaltına alınan veya gözaltı süresi uzatılan kişinin durumu hakkında Cumhuriyet savcısının emriyle sadece bir yakınına bilgi verilir.

e) Gözaltındaki şüphelinin müdafii ile görüşme hakkı, Cumhuriyet savcısının istemi üzerine, hâkim kararıyla yirmidört saat süre ile kısıtlanabilir; bu zaman zarfında ifade alınmaz.

f) Kolluk tarafından düzenlenen tutanaklara, ilgili görevlilerin açık kimlikleri yerine sadece sicil numaraları yazılır. Kolluk görevlilerinin ifadesine başvurulması gerektiği hallerde çıkarılan davetiye veya çağrı kâğıdı, kolluk görevlisinin iş adresine tebliğ edilir. Bu kişilere ait ifade ve duruşma tutanaklarında adres olarak iş yeri adresleri gösterilir.

g) Güvenliğin sağlanması bakımından duruşmanın başka bir yerde yapılmasına karar verilebilir.

ğ) Açılan davalara adli tatilde de bakılır".

Türk Ceza Kanununun 305, 318, 319, 323, 324, 325 ve 332'nci maddeleri hariç olmak üzere, İkinci Kitap Dördüncü Kısımın Dört, Beş, Altı ve Yedinci Bölümünde tanımlanan suçlarda, Ceza Muhakemesi Kanununda öngörülen tutuklama süresi iki kat olarak uygulanır (md. 10/5).

Son fıkra hükmü de Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş olup, iptal kararının yürürlüğe girmesi bakımından 2.8.2013 tarihinden itibaren 1 yıllık süre tanınmıştır.

⁴⁰ Esasen, özel bir suç tipine gerek kalmadan da, bu tür eylemlerin hukukumuzda cezalandırılabilir olduğu açıktır. Terörizmin finansmanı, suç örgütüne yardım niteliğindedir, Yenidünya/Değirmenci, 1275.

⁴¹ Karşılaştırmalı hukukta, terörün finansmanı suçunu genel ceza kanununda düzenleyen ülkeler olduğu gibi, özel bir kanunda düzenleyen ülkeler de bulunmaktadır. Ayrıntılar için bkz, Yenidünya/Değirmenci, 1277 vd.

⁴² Yıldırım, 53, 54.

Bu kanunda yapılan düzenlemeler kısaca şöylece özetlenebilir⁴³:

1. Terörle Mücadele Kanunu'nda yer alıp, yürürlükten kaldırılan terörizmin finansmanı suçu yeniden tanımlanmış ve kapsamı genişletilmiştir.

Yeni düzenlemede TMK'daki suç tipinde yer alan eylemlerin dışında, BM Terörizmin Finansmanının Önlenmesine Dair Uluslararası Sözleşme'deki eylemler ile bu sözleşmenin ekinde yer alan uluslararası sözleşme ve protokolde sayılan eylemlerin finansmanı da suç olarak düzenlenmiştir.

2. İdari nitelikte bir tedbir olarak “malvarlığının dondurulması tedbiri” ihdas edilmiştir. Bu amaçla idari bir mekanizma oluşturulmuştur. BM Güvenlik Konseyi'nin konuya ilişkin kararları idari mercilerce yerine getirilecek ve ikinci olarak da yabancı devletlerden gelen talepler Bakanlar Kurulu tarafından karara bağlanacaktır⁴⁴. Türkiye'de işlenen suçlara ilişkin CMK'nın elkoymaya ilişkin hükümleri uygulanacaktır.

Belirtmek gerekir ki, Terörle Mücadele Kanunu'nun soruşturmaya, kovuşturmaya ve infaza ilişkin hükümleri, terörizmin finansmanı suçu bakımından da uygulanacaktır (6415 s.K, md. 4/6).

SONUÇ

Son 20 yıldır ceza adalet sisteminde Terörle Mücadele Kanunu kadar başka bir kanun tartışılmış mıdır bilemiyorum. Devamlı olarak bir yandan kanunun liberalleştirilmesi, öte yandan da sertleştirilmesi talepleri gündemde kalmıştır. Her terör eylemi sonrasında konu tekrar gündeme gelmiş; AB ile uyum yasaları çerçevesinde yapılan düzenlemelerde de yine gündeme gelen ilk konulardan birisi bu kanunun düzenlemeleri olmuştur.

Güvenlik birimleri, Türkiye'de uzun yıllardır güvenlik ve özgürlük dengesinde devamlı olarak güvenlik aleyhine düzenlemeler yapıldığını, sürekli terör tehdidi altında olan ülkemizde, güvenlik kuvvetlerinin terör karşısında ellerinin bağlanmamasına dikkat edilmesi gerektiğini ifade etmektedirler. Mevcut düzenlemelerin güvenlik yöneticilerini pasifleştirdiği eleştirisi yöneltilmektedir⁴⁵.

⁴³ Yıldırım, 74.

⁴⁴ Bu düzenleme yürürlüğe girmeden önce BM Güvenlik Konseyi kararlarına istinaden Bakanlar Kurulu tarafından alınan tedbir kararlarının hukuka aykırı olduğuna haklı olarak öğretilmiş ve iptal edilmiştir. Buna göre, Bakanlar Kurulu'nun böyle bir yetkisi bulunmamaktadır. Bu nedenle alınan kararların kamu görevlisi olsun veya olmasın hiç kimse açısından bağlayıcı bir etkisi olamaz. Bu kararları uygulayan kamu görevlileri de, kanunsuz emri uygulamak suretiyle suç işlemiş olmaktadır, Özgenç, 26.

⁴⁵ Çapar, 331.

Gerçekten de 2005 yılında Türk Ceza Adalet Sistemi'ne ilişkin mevzuat da yenilenirken, dünyadaki gelişimin konuya ilişkin hükümlerin sertleştirilmesi-ken⁴⁶, Türkiye'de daha liberal düzenlemelerin yapılmasının acaba isabetli olup olmadığı sorusu gündeme gelmiş, ancak insanımızın başka ülkeler ne tür düzenlemeler yaparsa yapsın, en demokratik, en liberal ve insan haklarına en uygun düzenlemeleri hak ettiği düşüncesiyle bu düzenlemeler yapılmıştır. 2005 sonrasında dahi özellikle Terörle Mücadele Kanunu'nda insan haklarına uygun düzenlemelerin yapıldığını görmekteyiz.

Bu düzenlemelere rağmen terörle mücadelede korkulan zafiyetin oluşmadığı kanaatindeyim. Aksine güvenlik kuvvetlerinin yeni CMK'nın da sağladığı teknik olanaklardan yararlanarak, artık sanıktan delile gitmek yerine, gayet başarılı bir şekilde delilden sanığa gittiğini görebilmekteyiz. Ülkemiz artık insan hakları ihlalleri ile gündeme gelen bir ülke olmaktan çıkmıştır ve İnsan Hakları Mahkemesi'ndeki dava sayısının da düşürülmesiyle birlikte, Türkiye bu alanda gündemde olmaktan süratle çıkacaktır.

Burada tartışılması gereken bir husus, kanunun tümüyle yürürlükten kaldırılması halinde çok önemli bir eksikliğin olup olmayacağıdır. Esasen kanunun en önemli özelliği getirmiş olduğu görev kuralları ile soruşturma ve kovuşturma açısından öngörülen istisnalardır. Şubat 2014 değişiklikleriyle bu farklılıklar da kaldırıldığından, artık bu tür ayrı bir kanuna gerek kalmadığı kanaatindeyim. Kanunda yer alan tanımlar ve suç tipleri ceza kanununa eklenebilir. Diğer özel normlar da ilgili kanunlara alınabilir.

Bu kanunun bu şekliyle muhafazasının, ileride tekrar sert düzenlemeler ihtiyacı halinde başvurulacak ilk kanun olması nedeniyle de isabetli olmayacağı kanaatindeyim.

⁴⁶ 11 Eylül 2001'den sonra tüm dünyada ve özellikle Batı ülkelerinde özgürlükler alanında bir daralma yaşandığı açıktır. Türkiye'de ise tam tersi bir süreç yaşanmış ve demokratikleşme ve insan hakları alanında 2014 yılı başından itibaren söz konusu olan geri adımlar istisna tutulacak olursa, önemli bir genişleme sağlanmıştır, bkz., Sessiz Devrim, Türkiye'nin Demokratik Değişim ve Dönüşüm Envanteri, 2002-2012, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, Ankara 2013, s. 43; 11 Eylül olayları, radikal ve etkili bir mevzuat konusunda ülkelerin elini güçlendirmiş, ABD'nin güçlü lobi faaliyetlerinin etkisiyle bir çok ülke bu konuda özel düzenlemeler yapmışlardır, Zelman, 83.

KAYNAKÇA

- Çapar, Erkan, Türkiye'de İç Güvenlik Yönetimi ve Terörle Mücadele, Ankara 2013.
- Özgenç, İzzet, Terörle Mücadele Kanunu, Ankara 2006.
- Saul, Ben (çev. S. İrem Çakırca), "Uluslararası Hukukta Terörizmi Tanımlama Girişimleri", Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 8, Prof. Dr. Wolfgang Frisch'e Armağan, Terör ve Düşman Ceza Hukuku, Editör: Yener Ünver, Ankara 2008, s. 21-48.
- Sessiz Devrim, Türkiye'nin Demokratik Değişim ve Dönüşüm Envanteri, 2002-2012, Kamu Düzeni ve Güvenliği Müsteşarlığı, Ankara 2013.
- Şamlı, Yasin, Terörle Mücadele Kanunu Tasarısının Kanunlaşma Süreci ve Sivil Toplum Kuruluşları, Hukuk Dünyası, Yıl: 16, Sayı: 2006/2.
- Yenidünya, A. Caner/Değirmenci, Olgun, "Mukayeseli Hukuk ve Türk Hukuku'nda Terörün Finansmanı Suçu", Ord. Prof. Dr. Sulhi Dönmezer Armağanı, C. II, s. 1263-1294.
- Yıldırım, Zeki, İfade ve Basın Özgürlüğü Bağlamında Terörizmin Propagandası Suçu, Ankara 2014.
- Yıldırım, Zeki, Türk Hukuku'nda Terörizmin Finansmanı Suçu ve Malvarlıklarını Dondurma, Ankara 2013.
- Zafer, Hamide, Sosyolojik Boyutlarıyla Terörizm, İstanbul 1999.
- Zelman, Joshua D, (çev. Ali Emrah Bozbayındır), "Uluslararası Hukukta Son Gelişmeler: Anti-Terörizm Mevzuatı- Bölüm I: Genel Değerlendirme", Karşılaştırmalı Güncel Ceza Hukuku Serisi 8, Prof. Dr. Wolfgang Frisch'e Armağan, Terör ve Düşman Ceza Hukuku, Editör: Yener Ünver, Ankara 2008, s. 83-98.
- <http://tbbyayinlari.barobirlik.org.tr/TBBBooks/turkiye-ve-terorizm.pdf>

